

3. neděle v liturgickém mezidobí

(Neh 8,2-4a.5-6.8-10; 1 Kor 12,12-30; Lk 1,1-4; 4,14-21)

Čtení dnešní neděle ukazují na důležitost Božího slova. Úryvek z knihy proroka Nehemiáše hovoří o slavnostním předčítání Mojžíšova zákona v Jeruzalémě poté, co se lid vrátil z exilu. V evangeliu zase slyšíme o tom, co se stalo v nazaretské synagoze, když Ježíš předčítal ze zákona jeden úryvek z proroka Izaiáše, který pak komentoval slovy: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“

Kontakt s Božím slovem, které je v Bibli přítomné (ať už ve Starém či Novém Zákoně), je nezbytný. Je třeba si uvědomovat důležitost tohoto Božího slova, které nás může vést, posilovat, v mnohém pomáhat a především osvětlit světlem víry, může nám dát také zakusit krásu naděje a lásky.

První čtení vypráví, jak kněz Ezdráš, který se společně s mnohými židy vrátil z exilu, uspořádal slavnostní předčítání z Mojžíšova zákona.

Pro tuto příležitost byla zbudována dřevěná tribuna, ze které bylo Písmo předčítáno. Ezdráš otevřel knihu za přítomnosti všeho lidu a všichni povstali.

„Ezdráš velebil Hospodina, velikého Boha, a všechen lid odpověděl se zdviženými rukama: "Amen, Amen!" Vrhli se na kolena a klaněli se Hospodinu až k zemi.“

Potom levité předčítali různé úryvky z Božího zákona a vysvětlovali jejich smysl, aby všichni pochopili, co se četlo. Mojžíšův zákon je napsán hebrejsky, ale židé, kteří se vrátili do své vlasti po padesáti letech exilu, tomuto jazyku již nerozuměli. Během jejich pobytu v Babylónii u nich zdomácněla aramejšтина; proto potřebují překlad, který probíhal ústní formou. Po přečtení hebrejského úryvku se čtenář vždy odmlčel a překladatel vysvětloval jeho obsah. Tak bylo to, co se předčítalo, srozumitelné všem.

Pochopit to, co se čte, je velmi důležité i dnes. Před Druhým vatikánským koncilem byly úryvky z Písma předčítány latinsky, jenže lidé latinsky neuměli. Tento koncil zavedl do liturgie národní jazyky; tak byl kontakt s Písmem zjednodušen a zpřístupněn každému věřícímu.

První reakcí lidu na četbu Mojžíšova zákona bylo veliké dojetí. Lid plakal radostí, ale také bolestí, neboť zákon jim ukázal jejich hříchy, a tedy i nezbytnost pokání.

Naslouchat Božímu slovu je veliká věc. Je to totiž sám Bůh, kdo promlouvá, kdo se na nás obrací, aby s námi navázal kontakt. Když čteme Bibli, je třeba myslet na to, že se jedná o

Boží slovo, které uvádí do osobního, hlubokého a světle prostoupeného kontaktu s Bohem každého člověka.

Ezdráš však říká plačícímu lidu: „Dnešní den je zasvěcen Hospodinu, vašemu Bohu, nebuďte smutní a neplačte!“ Potom dodává: „Jděte, jezte tučná jídla a pijte sladké nápoje a posílejte výslužky těm, kteří si nemohli nic připravit, neboť tento den je zasvěcen našemu Pánu.“

Toto Ezdrášovo pozvání je velmi výmluvné: slavnost nemůže být úplná, jestliže nedostanou i ti, kdo si nemohli nic připravit, kdo jsou natolik chudí, že nemají nic, aby mohli slavit.

Úryvek z proroka Nehemiáše tedy představuje velmi důležitou scénu: po tvrdé zkoušce exilu, která přišla kvůli tolikerým hříchům a nevěrnostem lidu, se tento lid znovu cítí jako Bohem požehnaný národ.

Evangelium nás přenáší do synagogy v Nazaretu, do okamžiku „řádného“ předčítání z Bible, které se však stane „mimořádným“.

Úryvek, který jsme dnes četli je především prologem Lukášova evangelia (Lk 1,1-4), ve kterém autor vysvětluje, že již mnozí sepsali ony události, které se týkají Ježíše, ale on, že se rozhodl také všechno uspořádaně sepsat, se všemi okolnostmi, pěkně od počátku, aby se všichni mohli důkladně seznámit s učením, které už přijali.

Vidíme zde tedy Lukášův zájem na tom, aby se křesťanům do rukou dostal text, který se zakládá na precizním bádání, na jistých informacích, aby tak víra mohla stát na solidních základech autentického zjevení Božího.

Po tomto úvodu vypráví dnešní evangelium o počátcích Ježíšova poslání. Po křtu a pokušeních se vrací zpět do Galileje, naplněn mocí Ducha svatého, a začíná vyučovat v synagogách. Zde je nám předloženo jeho vyučování v Nazaretu, v městě, kde vyrůstal.

Ježíš vstupuje v sobotu do synagogy – sobota je posvátným židovským dnem, kdy se židé shromažďují v synagogách, aby se modlili, naslouchali Božímu slovu a jeho výkladu – a povstane, aby předčítal. Je mu podán svitek proroka Izaiáše, který byl otevřen v místě, kde stálo: „Duch Páně je nade mnou, proto mě pomazal, poslal mě...“

Jde o důležitý úryvek z proroka Izaiáše, který mluví o tajemné osobě, nad kterou je Duch Hospodinův, o někom, kdo je pomazaný a poslaný.

Posláním této osoby je zvěstovat radost a osvobození. Je poslána zvěstovat chudým evangelium, neboli radostnou zvěst (řecké slovo „evangelium“ znamená totiž v překladu:

„radostná zvěst“). Je to zvěst o osvobození uvězněných, uzdravení slepých, o svobodě pro utiskované; zvěst o milostivém létu Páně, tedy o svatém roku, o tzv. jubileu.

Potom Ježíš svitek sroluje, odevzdá ho přísluhujícímu a posadí se. Všichni na něj upřou svůj zrak a čekají na jeho výklad. Ten je velmi jednoduchý: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“

Ježíš tedy říká, že Izaiášovo proroctví se naplnilo v jeho osobě. Už při křtu v řece Jordánu byl Duch Hospodinův nad ním. Tak byl Ježíš pomazán duchovním pomazáním a započal své poslání, které spočívá v osvobození a v radosti („milostivé léto Páně“). To vše je skutečně podivuhodné.

Můžeme rozjímat o reakci lidu, který je plný údivu (jak nám o tom bude vyprávět Lukášovo evangelium následující neděle). Izaiášovo proroctví se naplnilo v Ježíšovi. To, co bylo kdysi přislíbeno, se nyní stává skutečností. Ježíš je ten, kdo přináší naplnění Písma.

Z druhé strany můžeme zas přemítat o důležitosti Písma pro naše vlastní poznání Ježíše. Proto, abychom ho lépe poznali, předčítala církev vždy Starý Zákon, zvláště pak ta proroctví, která se vztahovala na Ježíše. On sám dal, po svém vzkříšení, svým apoštolům klíč k interpretaci Písma, jak nám o tom vypráví Lukáš v poslední kapitole svého evangelia. (Srov. Lk 24,27)

Boží slovo je charakteristické právě tím, že dávné předpovědi a proroctví se naplnily v Ježíšově osobě a v jeho životě. Kdo chce poznat Ježíše, musí číst Písmo. Svatý Jeroným říká, že neznalost Písma je neznalostí Krista. A právě proto je pro každého tolik důležitá četba Písma.

Církev se stará o to, abychom přišli do kontaktu s Písmem každou neděli během liturgie. Na nás je, abychom ochotně a pozorně naslouchali čtením, která nám jsou předložena. Tato čtení jsou duchovním pokrmem, posilou na cestě, světlem, které nás na naší pouti vede. Díky Písmu máme hlubší vztah s Kristem, můžeme mu lépe porozumět a můžeme jím být silněji přitahováni.

Druhé čtení nemá přímý vztah k tématu Písma, vztahuje se však k Duchu.

„Duch Páně je nade mnou“, řekl prorok a Ježíš to zopakoval. Pavel říká v Prvním listu Korint'ánům, že „my všichni jsme byli pokřtěni jedním Duchem v jedno tělo - ať už jsme židé nebo pohané, otroci nebo svobodní - všichni jsme byli napojeni jedním Duchem.“

Duch, který byl nad Ježíšem, sestoupil také na církev, aby formoval Kristovo mystické tělo.

Apoštol vysvětluje, že Duch je pramenem jednoty v mnohosti, nikoli uniformity. Rozličnost členů je totiž nezbytná, aby bylo možné formovat se v jediné tělo: „Jako tělo je pouze jedno, i když má mnoho údů, ale všechny údy těla, přestože je jich mnoho, tvoří dohromady jediné tělo, tak je tomu také u Krista.“ Ve hře je tedy jednota v rozdílnosti a rozdílnost v jednotě. Tyto dvě věci musí být vždy pospolu.

Zejména v těchto dnech, kdy prožíváme týdny modliteb za jednotu křesťanů, musíme toto poselství velmi pozorně přijímat.

Jednota církve nespočívá v její uniformitě: není třeba nutit všechny pokřtěné, aby svou víru prožívali úplně stejně, uniformě. Církev totiž zahrnuje rozmanité tradice. Duch svatý však všechny vede k hluboké jednotě, k duchovní jednotě, která je schopna přijmout rozdíly, bez toho, aniž by musela něco zakazovat, a která dokáže, aby vše bylo v harmonii.

Rozdílnosti mohou být příležitostí k odlišnosti nebo k odporu, a tak mohou poškozovat jednotu; mohou být však také přijaty tak, že se navzájem doplňují, a mohou se tedy stát něčím, co jednotu upevňuje.

Dnes prosme Boha, abychom byli skutečně schopni naslouchat jeho slovu, které je přítomno ve Starém i Novém Zákoně, a to v jednotě se všemi křesťany.

Jsou křesťané, kteří věnují Písmu maximální pozornost, zatímco jiné aspekty křesťanského života zanedbávají. My katolíci jsme často kritizováni za to, že se dostatečně nevěnujeme Písmu a jsme velmi ovlivněni našimi tradicemi, které však mají nižší hodnotu, než zapsané Písmo. Žádejme tedy o větší otevřenost k naslouchání Božímu slovu a o otevřenost srdce, které dokáže přijmout rozdílnost, ale odmítá rozdělení.